

Internationell militär närvaro i Afghanistan: SAKs position

2021-01-30

Följande position utgör en grund för SAKs kommunikation och påverkansarbete rörande den internationella militära närvaron i Afghanistan. Positionen syftar till att säkerställa samstämmighet och kontinuitet i SAKs ställningstaganden. Den ska vidare utgöra ett stöd för SAKs talespersoner och medarbetare i utformningen av underlag och uttalanden.

Positionen är fastställd av SAKs styrelse den 30 januari 2021.

SAK anser att:

- 1) alla berörda aktörer, inklusive det internationella samfundet, bör verka för att ett omedelbart och permanent vapenstillestånd kommer på plats i Afghanistan. SAK fördömer alla former av våld, i synnerhet det som drabbar civila, utfört av väpnade motståndsgrepp, regeringsstyrkor och internationell militär. Riktade attacker mot civilsamhälle, media, kvinnor, minoritetsgrepp och människorättsaktivister utgör allvarliga hot mot en fredlig utveckling i Afghanistan och måste upphöra.
- 2) flyg- och drönerbombningar samt nattliga räder genomförda av afghansk och internationell militär i syfte att bekämpa väpnade motståndsgrepp drabbar civilbefolkningen på ett urskillningslöst sätt. De är kontraproduktiva och göder fortsatt missnöje, uppror och våld. SAK anser att denna typ av insatser måste upphöra.
- 3) internationella kraftsamlingar måste göras för att stödja en inkluderande fredsprocess. SAK fäster särskild vikt vid att kvinnors, barns och minoriteters rättigheter inte får förhandlas bort i fredsprocessen. Det afghanska folket, varav de flesta lever på landsbygden, måste få komma till tals och krigsoffer få upprättelse. Diplomati och påtryckningar mot länder i regionen måste till för att uppnå samsyn bland de regionala aktörerna för att uppnå ett gemensamt ramverk för stöd till ett stabilt Afghanistan.
- 4) Sverige och omvärlden måste dra lärdom av de olika utvärderingar som gjorts från de militära insatserna i Afghanistan och agera för att framtida internationella åtaganden blir mer effektiva. Flera utvärderingar, bland annat den svenska utvärderingen av Tone Tingsgård (2017), har kommit fram till att ingen framgång skett på de militära områdena då målen om att skapa stabilitet och säkerhet inte uppnåddes. Slutsatser från utvärderingarna måste få

¹ Detta innebär även att andra grepp i det afghanska samhället som inte för väpnad kamp också ska vara representerade

- konsekvenser, exempelvis (i) att militära åtaganden regelbundet utvärderas och återrapporteras på utifrån tydligt uppsatta målsättningar, (ii) att sammanblandning mellan civila och militära insatser inte accepteras, samt (iii) att militära eller säkerhetspolitiska målsättningar inte tillåts bli överordnade utvecklingspolitiska mål, prioriteringar och strategier.
- 5) biståndet inte ska kanaliseras via militära strukturer och att de militära insatserna måste hållas isär från det arbete som humanitära aktörer utför. Erfarenhet visar att biståndsprojekt som styrts av militära målsättningar har ökat konflikterna i delar av Afghanistan. Devisen ”ingen utveckling utan säkerhet” såsom den definieras i militära termer (dvs kortsiktig stabilisering genom militära medel samt militärt säkrade utvecklingsinsatser) har visat sig gå ut över prioriteringar och strategier för utvecklingsarbete och försätter biståndsaktörer i fara.
 - 6) skyddet av civila måste stärkas. RSM måste, så länge insatsen pågår, ha ett tydligt uppdrag att utbilda de afghanska säkerhetsstyrkorna i respekt för och efterlevnad av mänskliga rättigheter, Genèvekonventionen och den internationella humanitära rätten. Sverige bör öka sina ansträngningar för att stärka skyddet av civila i konflikten och utgöra en tydligare röst för den humanitära rätten. Särskilt bör betonas att kliniker, sjukvårdspersonal och skolor ska vara fredade från den väpnade konflikten.
 - 7) brott mot mänskliga rättigheter, Genèvekonventionen och den internationella humanitära rätten måste utredas och ansvariga ställas till svars. SAK anser att den internationella brottmålsdomstolen, ICC, bör stödjas i sitt uppdrag att i enlighet med sitt mandat utreda krigsbrott och brott mot mänskligheten i Afghanistan och att hot och sanktioner mot dess medarbetare ska fördömas. Som undertecknare till Romstadgan bör Sverige tydligare stå upp för dess effektiva genomförande i Afghanistan.
 - 8) det är av vikt att främja den kraft och kompetens som kvinnor och unga utgör, både för konfliktlösning, långsiktig fred och samhällsbyggnad. Genomförande av bland annat FN:s säkerhetsrådsresolutioner 1325 och 2250 är av stor vikt för freds- och återuppbyggnadsarbetet i Afghanistan.
 - 9) Afghanistans framtid kommer att byggas av den afghanska civilbefolkningen, inte av militära insatser. Denna utveckling kommer att vara lokal, den kommer att vara afghansk och kommer att ske med den långsamma kraften som miljoner människor har när deras mänskliga rättigheter respekteras och de kan utnyttja sin potential. Det är viktigt att Sverige lever upp till sitt långsiktiga åtagande gentemot Afghanistans folk och fortsätter arbeta för ett Afghanistan fritt från fattigdom, våld och diskriminering. Ett militärt tillbakadragande får inte leda till att internationellt stöd för Afghanistan uteblir. Då riskerar de framsteg som gjorts att gå förlorade.